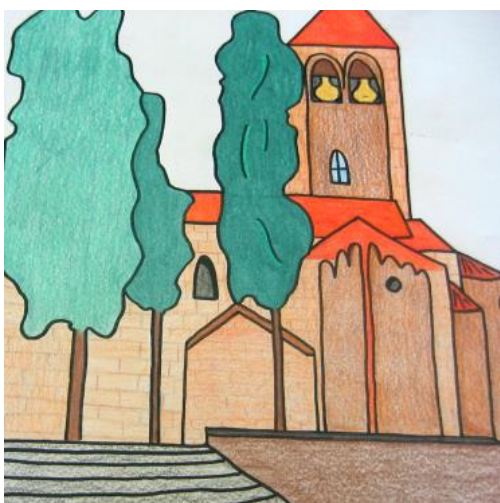

Programa: Apadrinem el nostre patrimoni

Document marc

Subdirecció General d'Innovació, Formació i Orientació
Servei d'Orientació i Serveis Educatius

Barcelona, setembre de 2017

Índex

Introducció	pàg. 3
1. Descripció del programa	pàg. 5
1.1. Finalitat del programa	pàg. 5
1.2. Objectius generals	pàg. 5
1.3. Els àmbits, les competències bàsiques els objectius del programa	pàg. 5
1.4. Objectius operatius	pàg. 9
1.5. Justificació pedagògica	pàg. 10
1.6. Cadena de valor del programa	pàg. 11
2. Organització del programa	pàg. 12
2.1. Introducció	pàg. 12
2.2. El projecte al centre	pàg. 12
2.3. Funcions dels CRP	pàg. 14
2.4. Funcions dels CdA	pàg. 14
2.5. La Comissió de Coordinació	pàg. 15
2.6. Suport tècnic i assessorament didàctic	pàg. 16
2.7 Fases d'implementació.....	pàg. 17
3. Avaluació	pàg. 21
3.1. Etapes del procés avaluatiu	pàg. 22
3.1. Instruments d'avaluació	pàg. 23
4. Per saber-ne més: recursos materials i publicacions	pàg. 25

Introducció

El Programa: Apadrinem el nostre patrimoni s'inspira en experiències prèvies¹ que s'han desenvolupat en el nostre país, i en altres països, per fomentar el coneixement dels elements patrimonials de l'entorn amb una actitud participativa de la comunitat escolar.

El programa es basa en la idea de l'apadrinament o adopció d'un element patrimoni per part del centre educatiu, la qual cosa comporta donar-li valor i aprofundir en el seu coneixement des del punt de vista històric, artístic, cultural, o natural i, alhora, fer que aquest coneixement sigui socialment rellevant; és a dir que arribi a la pròpia comunitat i a l'entorn de l'escola.

El programa vol fomentar en l'alumnat el coneixement i gaudi de la diversitat del fet artístic, cultural i natural de l'entorn. Així com afavorir el sentit d'identitat i de respecte per les manifestacions artístiques i culturals i de l'entorn natural.

El desenvolupament d'aquest programa requereix, per part dels centres, realitzar una sèrie d'activitats entorn de l'element patrimonial escollit, en el marc de les programacions curriculars, tant en espais escolars com extraescolars.

L'apadrinament d'un element patrimonial implica, doncs, accions de recerca interdisciplinària, en el marc dels currículums de les diferents matèries, especialment les de l'àmbit social artístic i cultural; i la participació de la comunitat educativa i local en tasques de preservació i difusió. Aquest treball curricular fomenta la sensibilització en vers patrimoni local, així com el reconeixement, per part de la comunitat escolar i local, del paper que aquest patrimoni té en la cohesió social i ciutadana i en la construcció del sentiment de pertinença a l'indret. Des del punt de vista del currículum per competències, el programa permet que l'alumnat posi en pràctica els coneixements apresos i actuï en favor de la societat.

Les diverses experiències que, en aquesta línia, s'han realitzat a Catalunya, ens demostren els avantatges educatius de l'aplicació del patrimoni com a recurs didàctic: comporta l'aplicació d'una metodologia activa, en què l'alumne és el protagonista del seu aprenentatge, alhora que es facilita la seva implicació amb el territori i la societat des de la promoció de l'exercici d'una ciutadania crítica i responsable.

Els projectes d'apadrinament faciliten un aprenentatge altament competencial a l'aula i, per això, poden contribuir de manera significativa a la millora de la qualitat de l'ensenyament del nostre país.

El programa s'adreça al cicle superior de primària i a l'educació secundària obligatòria i el porta a terme un grup d'alumnes, generalment un curs o un nivell, que realitza una tasca de recerca vinculada al currículum escolar, entorn de l'element apadrinat. També realitza tasques relacionades amb la seva protecció i difusió.

Els elements patrimonials que poden apadrinar els centres són molt diversos:

---

¹ En el nostre país podem citar, entre d'altres, les experiències següents: "Projecte Educatiu d'Adopció de Monuments", impulsat pel Camp d'Aprenentatge de la Noguera (Departament d'Ensenyament) i Centre d'Estudis del Patrimoni Arqueològic de la Prehistòria (UAB); "Patrimonia'm", impulsat pel Museu d'Història de Barcelona (Ajuntament de Barcelona); i "L'escola adopta un monument", impulsat pel Museu d'Història de Tarragona (Ajuntament de Tarragona).

- Vestigis materials de diferents èpoques històriques (jaciments arqueològics, edificis, camins històrics, fàbriques, monuments...).
- Llocs de memòria (emplaçaments simbòlics per la seva significació, tot i que no quedin vestigis materials).
- Elements immaterials de la cultura popular (balls, cançons, rondalles, festes i altres tradicions...).
- Espais naturals (rius, fonts, boscos, paratges,...).

Els serveis educatius del Departament d'Ensenyament, Centres de Recursos Pedagògics (CRP), Camps d'Aprenentatge (CdA) i Centre Específic de Suport a la Innovació i la Recerca Educativa (CESIRE) donaran **suport i assessorament** als centres educatius en la realització del seu projecte.

Per a la concreció i desenvolupament del projecte, és convenient establir contactes amb els responsables locals de la gestió del patrimoni, que poden donar suport científic i logístic a les activitats escolars.

També és recomanable contactar amb altres entitats (universitats, centres d'estudi o recerca, museus, arxius, associacions cíviques...), que poden, també, oferir assessorament o bé suport a accions de difusió.

1. Descripció del programa

1.1. Finalitat del programa

La finalitat del Programa: Apadrinem el nostre patrimoni és fomentar la motivació de l'alumnat, com a protagonista del seu propi procés d'aprenentatge, a partir del treball interdisciplinari sobre els elements patrimonials de l'entorn.

1.2. Objectius generals

Els objectius generals del programa són:

1. Afavorir la motivació i la implicació de l'alumnat a partir d'un aprenentatge significatiu, compartit i amb projecció.
2. Promoure el coneixement del patrimoni monumental, cultural i natural del país.
3. Ajudar a desenvolupar en els alumnes el sentit de vinculació i pertinença al territori.
4. Projectar el coneixement adquirit per l'alumne sobre l'element patrimonial a la pròpia comunitat i a l'entorn de l'escola.
5. Promoure la participació ciutadana activa i responsable dels joves

1.3. Els àmbits, les competències bàsiques i els objectius del programa.

Els decrets d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària i de l'educació secundària obligatòria, organitzen el currículum:

- En àrees o matèries de coneixement agrupades per àmbits.
- Amb les competències bàsiques pròpies de cada àmbit, com a objectius a assolir, agrupades en dimensions.
- Amb els continguts clau de cada dimensió.
- Amb orientacions metodològiques i d'avaluació, per a cadascun dels àmbits.
- Amb els continguts i els criteris d'avaluació de cadascuna de les àrees o matèries i en cadascun dels cicles o nivells.

1.3.1. Les competències bàsiques de l'educació primària

Al Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, s'estableixen diverses competències bàsiques directament relacionades amb els objectius definits al Programa: Apadrinem el nostre patrimoni.

Àmbit de coneixement del medi

Àrees: Medi natural i Medi social i cultural

Dimensió món actual

- **Competència 1.** Plantejar-se preguntes sobre el medi, utilitzar estratègies de cerca de dades i analitzar resultats per trobar respostes.

- **Competència 2.** Interpretar el present a partir de l'anàlisi dels canvis i continuïtats al llarg del temps, per comprendre la societat en què vivim.
- **Competència 3.** Interpretar l'espai a partir dels elements del territori i de les seves representacions per situar-s'hi i desplaçar-s'hi.
- **Competència 4.** Analitzar paisatges i ecosistemes tenint en compte els factors socials i naturals que els configuren, per valorar les actuacions que els afecten.
- **Competència 5.** Valorar problemes socials rellevants interpretant-ne les causes i les conseqüències per plantejar propostes de futur.

Àmbit Lingüístic

Àrees: Llengua catalana i llengua castellana

Dimensió comunicació oral

- **Competència 3.** Interactuar oralment d'acord amb la situació comunicativa, utilitzant estratègies conversacionals
- **Dimensió comprensió lectora**
- **Competència 4.** Llegir amb fluïdesa per comprendre textos de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i escolars en diferents formats i suports.
- **Competència 5.** Aplicar estratègies de comprensió per obtenir informació, interpretar i valorar el contingut d'acord amb la tipologia i la complexitat del text i el propòsit de la lectura.
- **Competència 6.** Utilitzar, per comprendre un text, l'estructura i el format de cada gènere textual i el component semàntic de les paraules i de les estructures morfosintàctiques més habituals.
- **Competència 7.** Aplicar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement propi.

Dimensió expressió escrita

- **Competència 8.** Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa i el destinatari.
- **Competència 9.** Produir textos de tipologies diverses amb un lèxic i estructura que s'adeqüin al tipus de text, a les intencions i al destinatari.
- **Competència 10.** Revisar el text per millorar-lo i tenir cura de la seva presentació formal en funció de la situació comunicativa.

Àmbit digital

Dimensió instruments i aplicacions

- **Competència 1.** Seleccionar, utilitzar i programar dispositius digitals i les seves funcionalitats d'acord amb les tasques a realitzar.
- **Competència 2.** Utilitzar les funcions bàsiques de les aplicacions d'edició de textos, tractament de dades numèriques i presentacions multimèdia.
- **Competència 3.** Utilitzar programes i aplicacions de creació de dibuix i edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment.

Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns de treball i d'aprenentatge

- **Competència 4.** Cercar, contrastar i seleccionar informació digital tot considerant diverses fonts i entorns digitals.

Dimensió comunicació interpersonal i col·laboració

- **Competència 7.** Realitzar comunicacions interpersonals virtuals i publicacions digitals.
- **Competència 8.** Realitzar activitats en grup utilitzant eines i entorns virtuals de treball col·laboratiu.

Àmbit d'educació en valors

Educació en valors socials i cívics

Dimensió personal

- **Competència 1.** Actuar amb autonomia en la presa de decisions i assumir la responsabilitat dels propis actes.
- **Competència 3.** Qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i consolidar el pensament propi.

Dimensió social

- **Competència 7.** Analitzar l'entorn amb criteris ètics per cercar solucions alternatives als problemes.
- **Competència 8.** Mostrar actituds de servei i de compromís social, especialment davant de les situacions d'injustícia.

1.3.2. Les competències bàsiques de l'educació secundària obligatòria

Al *Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria*, s'estableixen diverses competències bàsiques directament relacionades amb els objectius definits al programa: Apadrinem el nostre patrimoni.

Àmbit Social

Matèries: Ciències socials: geografia i història

Dimensió cultural i artística

- **Competència 9.** Valorar el patrimoni cultural com a herència rebuda del passat, per defensar-ne la conservació i afavorir que les generacions futures se l'apropriïn.

Àmbit Lingüístic

Matèries: Llengua i literatura (catalana i castellana)

Dimensió comunicativa

Expressió escrita

- **Competència 4.** Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor/a, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització.
- **Competència 5.** Escriure textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.
- **Competència 6.** Revisar i corregir el text per millorar-lo, i tenir cura de la seva presentació formal.

Comunicació oral

- **Competència 9.** Emprar estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs.

Àmbit digital

Dimensió instruments i aplicacions

- **Competència 1.** Seleccionar, configurar i programar dispositius digitals segons les tasques a realitzar.
- **Competència 2.** Utilitzar les aplicacions d'edició de textos, presentacions multimèdia i tractament de dades numèriques per a la producció de documents digitals.
- **Competència 3.** Utilitzar les aplicacions bàsiques d'edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment per a produccions de documents digitals.

Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns de treball i d'aprenentatge

- **Competència 4.** Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adient per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals.

Dimensió comunicació interpersonal i col·laboració

- **Competència 7.** Participar en entorns de comunicació interpersonal i publicacions virtuals per compartir informació.
- **Competència 8.** Realitzar activitats en grup tot utilitzant eines i entorns virtuals de treball col·laboratiu.

Àmbit de cultura i valors

Cultura i valors ètics

Dimensió sociocultural

- **Competència 7.** Comprendre i valorar el nostre món a partir de les arrels culturals que l'han configurat.
- **Competència 8.** Copsar les dimensions ètiques dels grans relats literaris i de les obres artístiques.
- **Competència 9.** Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.
- **Competència 10.** Realitzar activitats de participació i de col·laboració que promoguin actituds de compromís i democràtiques.

1.4 Objectius operatius

Aquests objectius conformen el vincle del programa amb els currículums de primària i de secundària, a partir dels quals se seleccionen els continguts que un cop detallats per poder ser avaluats, passen a ser els objectius operatius del programa.

Els objectius operatius del programa són:

1. Situar el patrimoni cultural i natural en el context social i territorial d'on provenen.
2. Concretar els aspectes formals, estètics, de context i discursius, o bé les característiques i els valors naturals que destaquen en l'element patrimonial.
3. Valorar el patrimoni com a font d'informació sobre la vida i el pensament de les societats, contemporànies i històriques, respectant aquestes realitats patrimonials tant pròpies com alienes.
4. Participar de forma cooperativa en la recuperació de la memòria històrica, la conservació i difusió del patrimoni natural i cultural i la vida social de l'entorn.
5. Identificar i resoldre interrogants i problemes relacionats amb fenòmens i elements significatius de l'entorn natural, social i cultural.
6. Utilitzar estratègies de cerca i tractament de la informació, i analitzar els resultats i plantejar solucions alternatives als problemes.

1.5. Justificació pedagògica

Com hem vist en els apartats anteriors, el coneixement del patrimoni local des d'un punt de vista històric, artístic, cultural, natural i científic és important per fomentar la implicació dels alumnes en el territori i la societat i, en darrer terme, per promoure l'exercici d'una ciutadania crítica i responsable.

El programa des d'un punt de vista pedagògic, facilita que l'alumnat assoleixi les competències bàsiques de diferents àmbits, en promoure la utilització, per part del professorat, d'una metodologia activa, en la qual l'alumne augmenta la seva motivació en ser el protagonista del seu propi procés d'aprenentatge.

1.5.1. Les estratègies principals del programa són:

1. Utilització del patrimoni cultural i natural com a recurs didàctic.
2. Ús del treball per projectes com a metodologia interdisciplinària i motivadora en la qual l'alumne és el protagonista del propi procés d'aprenentatge
3. Ús d'una metodologia de treball cooperatiu, contextualitzat i de currículum globalitzat per a l'assoliment de les competències bàsiques.
4. Realització de debats interns entre l'alumnat en relació amb l'element patrimonial
5. Projecció i difusió de l'element apadrinat a l'escola i la comunitat.

1.5.2 Les activitats principals són:

- Identificació: Tria de l'element patrimonial.
- Cerca, selecció i tractament de la informació
- Caracterització de l'element: època, estil, autor,...
- Catalogació i elaboració documental sobre l'element apadrinat.
- Participació en la seva conservació
- Participació en activitats extracurriculars intercycles i de divulgació

1.5.3 Els recursos són:

- Professorat del centre
- El suport i assessorament dels serveis educatius (CRP, CdA, CESIRE)
- Responsables locals de la gestió del patrimoni, experts i estudiosos locals.
- Institucions i/o entitats col·laboradores
- Xarxa d'arxius i museus comarcals i locals.
- Aplicació per a la georeferenciació: Mobile History Map.
- Entorns virtuals de suport al projecte
- Recursos i instruments d'avaluació de la *"Guia per a l'avaluació de programes i projectes per a la millora del sistema educatiu"*

1.6 Cadena de valor del programa

Finalitat

La finalitat del programa: Apadrinem el nostre patrimoni és fomentar la motivació de l'alumnat, com a protagonista del seu propi procés d'aprenentatge, a partir del treball interdisciplinari sobre els elements patrimonials de l'entorn.

Objectius

1. Situar el patrimoni cultural i natural en el context social i territorial d'on provenen.
2. Concretar els aspectes formals, estètics, de context i discursius, o bé les característiques i els valors naturals que destaquen en l'element patrimonial.
3. Valorar el patrimoni com a font d'informació sobre la vida i el pensament de les societats, contemporànies i històriques, respectant aquestes realitats patrimonials tant pròpies com alienes.
4. Participar de forma cooperativa en la recuperació de la memòria històrica, la conservació i difusió del patrimoni natural i cultural i la vida social de l'entorn.
5. Identificar i resoldre interrogants i problemes relacionats amb fenòmens i elements significatius de l'entorn natural, social i cultural.
6. Utilitzar estratègies de cerca i tractament de la informació, i analitzar els resultats i plantejar solucions alternatives als problemes.

Estratègies

1. Utilització del patrimoni cultural i natural com a recurs didàctic.
2. Ús del treball per projectes com a metodologia interdisciplinària i motivadora en la qual l'alumne és el protagonista del propi procés d'aprenentatge
3. Ús d'una metodologia de treball cooperatiu, contextualitzat i de currículum globalitzat per a l'assoliment de les competències bàsiques.
4. Realització de debats interns entre l'alumnat en relació amb l'element patrimonial
5. Projecció i difusió de l'element apadrinat a l'escola i la comunitat.

Principals activitats del projecte

- Identificació: Tria de l'element patrimonial.
- Cerca, selecció i tractament de la informació
- Caracterització de l'element: època, estil, autor,...
- Catalogació i elaboració documental sobre l'element apadrinat.
- Participació en la seva conservació
- Participació en activitats extracurriculars intercycles i de divulgació

Recursos

- Professorat del centre
- El suport i assessorament dels serveis educatius (CRP, CdA, CESIRE)
- Responsables locals de la gestió del patrimoni, experts i estudiosos locals.
- Institucions i/o entitats col·laboradores
- Xarxa d'arxius i museus comarcals i locals.
- Aplicació per a la georeferenciació: Mobile History Map.
- Entorns virtuals de suport al projecte
- Recursos i instruments d'avaluació de la "Guia per a l'avaluació de programes i projectes per a la millora del sistema educatiu"

PER A QUÈ?

Amb les activitats s'assoliran els objectius

COM?

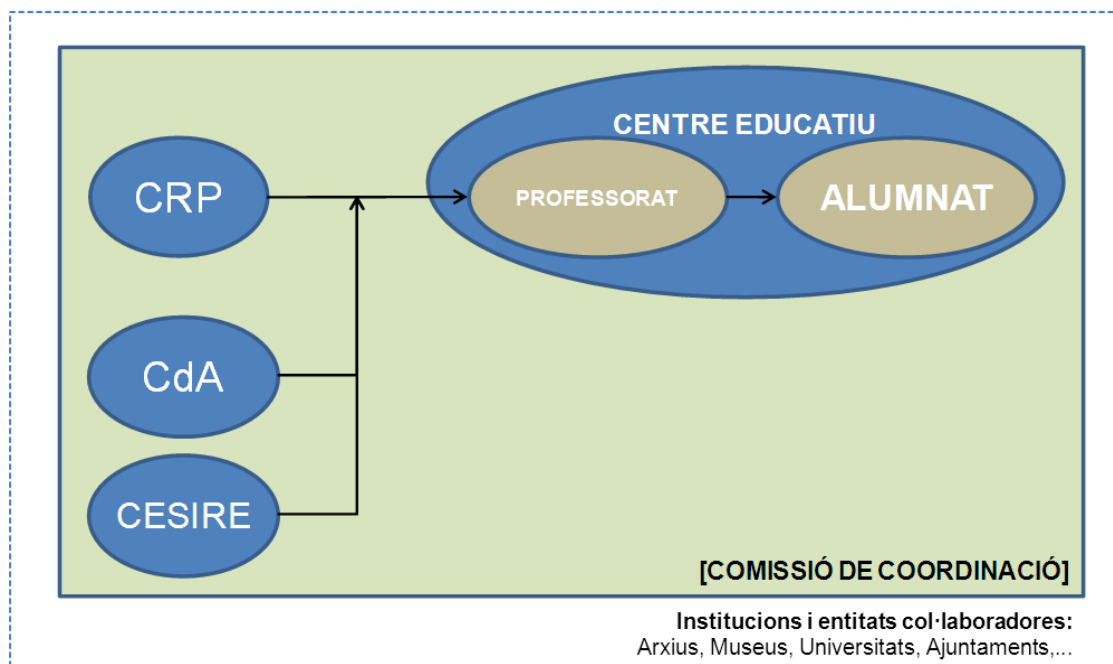
Amb els recursos es duran a terme les activitats

AMB QUÈ?

2. Organització del programa

2.1. Introducció

El centre del programa són els alumnes. Entre els diferents agents implicats hi ha tot un seguit de relacions bidireccionals que s'expliquen en les funcions de cada organisme.

2.2. El projecte al centre

L'apadrinament implica que un centre educatiu inclogui en el seu **Projecte Educatiu de Centre** el coneixement i l'estudi d'un element patrimonial del seu entorn local o comarcal com a centre d'interès per a un o tots els seus nivells educatius.

El desenvolupament del projecte d'apadrinament d'un element patrimonial comporta:

1. La introducció d'unitats de programació a l'aula entorn a l'eix temàtic que defineix l'element apadrinat i que s'ajustin als objectius generals d'etapa per a cada nivell.
2. La realització d'accions de recerca interdisciplinària, en el marc dels currículums de les diferents àrees o matèries, especialment les de l'àmbit de coneixement del medi de primària o de l'àmbit social de secundària, així com accions de participació de la comunitat educativa i local a l'entorn de l'element, que poden consistir en tasques de preservació i difusió.
3. L'oportunitat de realitzar activitats extracurriculars internivells i de divulgació extraescolar de la tasca duta a terme per l'alumnat sobre l'element apadrinat.
4. El desenvolupament, per part dels centres, d'una sèrie d'activitats entorn de l'element patrimonial, en el marc de les programacions curriculars, així com en altres espais escolars i extraescolars.

5. Al final de cada curs escolar, el treball realitzat per l'alumnat (o una selecció d'aquest) haurà de divulgar-se mitjançant exposicions, per via telemàtica o per altres mitjans.

Les activitats internivells poden consistir en una posada en comú i exposició dels resultats, en el cas que participi tot l'alumnat d'un centre. Si no és així, els alumnes que hagin participat poden fer la presentació i/o la visita guiada a la resta del centre.

Les activitats extraescolars poden ser molt diverses en funció del centre i del municipi: des d'exposicions al museu local o comarcal fins al lliurament dels resultats de les activitats a les regidories de Cultura, Medi Ambient i Ensenyament, passant per la creació o inclusió en pàgines web d'alguns dels treballs, edició de materials didàctics, d'algun petit opuscle, etc.

El projecte es relaciona de manera molt estreta amb la matèria de ciències socials, tot i que pot tenir un abast interdisciplinari i transversal. En conseqüència, a l'hora de fer les programacions cal tenir en compte emmarcar el projecte en el currículum de les àrees o matèries.

El projecte, tot i que també permet assolir altres competències, es relaciona de manera molt estreta amb les competències bàsiques de l'àmbit de coneixement del medi: Medi natural i medi social i cultural (Primària), l'àmbit social: Ciències socials, geografia i història (ESO), l'àmbit lingüístic: Llengua catalana i llengua castellana (Primària), l'àmbit lingüístic: Llengua i Literatura (catalana i castellana) (ESO), l'àmbit digital. (Primària i ESO), l'àmbit d'educació en valors (Primària) i l'àmbit de cultura i valors (ESO).

Els espais curriculars des d'on es pot fer el projecte poden ser diversos:

- a. En la programació curricular de la matèria de ciències socials de l'ESO, en un o més cursos de l'etapa.
- b. Com un projecte interdisciplinari que involucri dues o més matèries com, per exemple, Ciències socials, Educació visual i plàstica, Cultura i valors, Música, Tecnologia, Cultura clàssica, etc.
- c. Com a treball de síntesi o projecte de recerca, etc.
- d. Altres espais propis derivats de l'autonomia de centre.

La participació en el projecte d'apadrinament pot afavorir la motivació de l'alumnat i el seu sentiment de pertinença social i al medi, ja que possibilita treballar els continguts curriculars i l'assoliment de competències bàsiques a partir d'un treball interdisciplinari lligat a contextos reals.

El referent de l'avaluació ha de ser l'assoliment no únicament dels continguts clau del projecte sinó també de la capacitat d'utilitzar-los en situacions reals, és a dir, el grau d'assoliment de les competències. En conseqüència, calen instruments diversificats per avaluar les competències i que siguin formatius per als alumnes.

2.3. Funcions dels CRP

A cada CRP participant hi ha d'haver una persona responsable de la dinamització del programa a la seva zona, que s'encarregarà de:

- Proposar la participació dels centres.
- Fer la difusió del programa als centres i professorat de secundària obligatòria.
- Orientar, en l'elecció del patrimoni a apadrinar.
- Establir i facilitar el contacte amb responsables locals de la gestió del patrimoni, institucions, entitats i estudiosos o experts locals.
- Oferir formació al professorat de la zona.
- Assessorar al professorat en l'elaboració i realització del seu projecte de centre.
- Afavorir la difusió dels projectes realitzats al voltant del patrimoni apadrinat
- Promoure l'intercanvi de pràctiques educatives vinculades al programa entre els centres de la zona i, del territori en coordinació amb altres CRP.
- Col·laborar en el seguiment i avaluació del projecte de centre i en l'avaluació del programa.

2.4. Funcions dels CdA

Els Camps d'Aprenentatge (CdA), com a serveis educatius del Departament d'Ensenyament:

- Elaboraran propostes didàctiques amb el centre educatiu integrades en el Projecte Curricular del Centre, conjuntament amb el CRP.
- Donaran suport didàctic, organitzatiu i material, per al seu desenvolupament per part del centre.
- Formació del professorat
- Generaran recursos susceptibles de ser emprats pels centres, en coordinació amb el CESIRE.

A nivell organitzatiu del programa, els Camps d'Aprenentatge formaran part de la comissió de coordinació, en concret de l'equip d'assessorament i de l'equip de serveis educatius.

2.5. La Comissió de Coordinació

Per a la implementació, el seguiment i l'avaluació del programa, s'ha creat una comissió de coordinació integrada per tècnics del Servei d'Orientació i Serveis Educatius, el Servei d'Ordenació Curricular d'ESO i el Batxillerat i el Servei d'Innovació i Formació, presidida per la Subdirecció General d'Innovació, Formació i Orientació de la Direcció General d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, amb la participació del Centre d'Estudis del Patrimoni Arqueològic de la Universitat Autònoma de Barcelona (CEPAP-UAB) i el Museu d'Història de Barcelona (MUHBA)

La **comissió de coordinació** s'encarregarà de:

- La definició i supervisió curricular
- La proposta de planificació del programa
- La coordinació i suport als CRP
- El seguiment i avaluació general del programa
- Definició i aprovació dels recursos necessaris: formació del professorat.
- La relació amb altres entitats i institucions.

El treball de la comissió s'organitza en dos equips: a) Gestió i b) Assessorament.

a) Equip de gestió

Funció:

La seva funció és desenvolupar les tasques organitzatives i d'administració, següents:

- Coordinació de la planificació, el seguiment i l'avaluació del programa.
- Organització de les reunions: convocatòries i resum dels acords.
- Manteniment de l'entorn virtual de coordinació i formació.
- Organització de la formació.

Integrants:

- Joana Ferrer, cap del Servei d'Orientació i Serveis Educatius
- Francesc Domingo, Servei d'Orientació i Serveis Educatius
- Jordi Domingo, Servei d'Orientació i Serveis Educatius

b) Equip d'assessorament:

Funcions:

- Assessorament tècnic als professionals dels CRP i a la pròpia comissió a través de l'entorn virtual i les reunions de coordinació.
- Contacte amb altres entitats i institucions i orientar la connexió amb els CRP i els centres participants.
- Participació en el disseny de les activitats de formació.
- Col·laboració en l'adequació del programa a la idiosincràsia dels CRP.
- Definició de les fases del procés d'implementació i dinamització del programa

Integrants:

- Antonio Bardavio, CdA de la Noguera
- Assumpta Benaiges, CdA dels Monestirs del Císter.
- Josep Biayna, CRP de la Ciutat de Badalona
- Enric Cobo, Subdirecció General d'Arxius i Museus
- Jordi Domingo, Servei d'Orientació i Serveis Educatius
- Paloma González, CEPAP-UAB
- Teresa Macià, Museu d'Història de Barcelona
- Antoni Moga, CRP del Baix Llobregat 6. (Sant Vicenç dels Horts)
- Francesc Ranchal, Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu
- Pilar Reverté, Centre de Recursos Pedagògics Específics de Suport a la Innovació i la Recerca Educativa (CESIRE)
- Joan Roca, Museu d'Història de Barcelona MUHBA
- Francesc Segura, Servei d'Ordenació Curricular d'Educació Infantil i Primària

2.6. Suport tècnic i assessorament didàctic (*CEPAP, CdA, CESIRE, CONSAVAL*)

Per realitzar l'assessorament didàctic als docents i als professionals dels CRP i el suport tècnic a tots els aspectes de desenvolupament del programa es compta amb la col·laboració del Laboratori d'Arqueologia i Ensenyament de la UAB, els Camps d'Aprenentatge i el CESIRE (Centre de Suport a la Innovació i la Recerca Educativa).

De forma específica, els àmbits d'assessorament es poden concretar en:

- Suport als projectes ja existents,
- Elecció de l'element patrimonial
- Informació sobre el patrimoni i recursos didàctics de suport
- Disseny de les unitats de programació
- Oferta de formació
- Propostes d'activitats intercycles i extraescolars
- Realització i/o ajut per l'organització d'activitats puntuals relacionades amb les unitats de programació (xerrades, tallers, organització de visites, etc.)
- Assessorament i suport tècnic per a la realització d'activitats extraescolars

El Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (CONSAVAL) assessora i col·labora en l'avaluació del disseny, la implementació i l'impacte del programa.

2.7. Fases d'implementació

La implementació del Programa: Apadrinem el nostre Patrimoni s'ha desenvolupat en diverses fases, al llarg de diversos cursos acadèmics, fins que s'ha consolidat l'activitat en l'oferta educativa que es fa als centres.

L'objectiu ha estat reconèixer els projectes dels centres que els estan realitzant i posar a l'abast de tots els altres centres educatius de Catalunya la possibilitat d'incorporar-se al programa, amb garantia de qualitat pedagògica i amb la participació dels serveis educatius.

En les fases d'implementació ens cal distingir entre la **implementació global del programa**, la **intervenció dels serveis educatius** i el **desenvolupament al centre educatiu**.

2.7.1. Implementació global del programa

Fase prèvia: Curs 2012-2013

La Subdirecció General d'Innovació, Formació i Orientació, ha presentat el programa i les línies d'actuació a:

- Directors dels Serveis Territorials.
- Seccions de Serveis Educatius i Formació Permanent dels ST i CEB.
- Inspecció d'Educació.
- Juntes de directors de primària i secundària.

Les Seccions de Serveis Educatius i Formació Permanent dels Serveis Territorials, i la Unitat de Serveis Educatius del Consorci d'Educació de Barcelona, han proposat dos CRP de cada territori per participar en la dinamització del programa el curs 2013-2014.

Amb la finalitat de facilitar l'elaboració de propostes de dinamització del programa des dels CRP, els dies 3 i 4 de juliol de 2013 es va realitzar una activitat de formació adreçada als professionals dels vint CRP implicats en el programa, amb la participació de l'equip d'assessorament i de professorat dels centres que han participat en el projecte *d'Adopció de monuments*.

Primera fase: Inici del programa. Curs 2013-2014

- La Comissió de coordinació a través de la Subdirecció General d'Innovació, Formació i Orientació coordina la col·laboració amb les entitats del territori que poden facilitar el desenvolupament del programa, especialment el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- La comissió de coordinació, amb l'assessorament i col·laboració del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu fixa els criteris i indicadors d'avaluació del programa.

El curs 2013-2014, han participat en la dinamització del programa vint-i-dos CRP. I s'han iniciat 35 Projectes de Centre- Elements apadrinats (30 centres de primària i 5 de secundària)

Segona fase: Continuïtat. Curs 2014-2015

El curs 2014-2015 s'incorporen al programa 29 nous CRP, que ho han demanat de forma voluntària, perquè poden i volen assumir-ho i hi ha centres de la seva zona interessats en el programa.

Els CRP seleccionats han inclòs la participació en la dinamització del programa al seu pla d'actuació.

S'inicien 137 Nous Projectes de Centre - Elements apadrinats, (95 de primària i 42 de secundària). En total 172 elements patrimonials apadrinats

Tercera fase: Generalització. Curs 2015-2016

Extensió del programa amb la participació dels 75 CRP de Catalunya, ja que s'incorporen a la dinamització i assessorament els 24 CRP que mancaven.

Els professionals d'aquests CRP, a principis d'octubre han realitzat la formació inicial per tal de començar la difusió del programa a les seves respectives zones.

A febrer de 2016 hi ha 218 element en procés d'apadrinament.

Inscripció de centres

Els centres interessats en participar en el Programa: Apadrinem el nostre patrimoni han d'adreçar-se al Centre de Recursos Pedagògics de la seva zona, on podran ampliar la informació i si ho desitgen formalitzar-ne la inscripció.

Els Centres de Recursos Pedagògics (CRP), ofereixen acompanyament, formació i assessorament als centres en l'elaboració i el seguiment del seu projecte de centre.

2.7.2. Fases del procés als centres i als serveis educatius

Desenvolupament del projecte del centre educatiu (*)	Intervenció dels Serveis Educatius (CRP)
<p>FASE INICIAL</p> <p>Inici del projecte, disseny i pilotatge.</p>	<p>PRIMER CURS:</p> <p>1r TRIMESTRE: gestació del projecte, localització del grup dinamitzador al centre educatiu de la proposta i realització del disseny preliminar de l'apadrinament del patrimoni. Buscar complicitats amb les diferents "fonts" de l'entorn, entitats i institucions. Si s'escau suggerir l'element patrimonial a adoptar.</p> <p>2n TRIMESTRE: suport al grup de professorat i experts que concreten el disseny definitiu i els materials a utilitzar. Pla didàctic.</p> <p>3r TRIMESTRE: pilotatge dels materials elaborats. Utilitzar els criteris de qualitat, pràctiques educatives de referència.</p>
<p>FASE D'IMPLEMENTACIÓ</p> <p>Aplicació, revisió i millora.</p>	<p>SEGON i TERCER CURS:</p> <p>A partir de l'avaluació inicial realitzada a final del primer curs es fa la proposta de millora i continuïtat per als cursos següents.</p>
<p>FASE FINAL</p> <p>Consolidació del projecte, inclusió en el currículum i difusió</p>	<p>Col·laboració en la difusió del projecte</p>

(*) Les diferents fases del projecte en un centre educatiu es poden correspondre, o no, amb cursos escolars.

2.7.3. Seqüència d'activitats

ACTIVITATS	RESPONSABLE	OBSERVACIONS
Difusió del programa	CRP	Als centres del territori
Suport a l'elaboració del disseny del projecte de centre	CRP	
Proposta de projecte	CRP	Presentació al servei educatiu
Autorització / Validació	Serveis centrals	
Formació professorat	CRP, CdA	
Disseny del projecte	Centre	
Conformitat	CRP	
Implantació	Centre	
Seguiment	CRP/Centre	Incorporació de millores
Valoració final de resultats	CRP / Centre	

3. Avaluació

L'avaluació d'aquest programa es fonamenta en el "Manual per a l'avaluació de projectes de millora en centres educatius" elaborat pel Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (CONSAVAL), en el que s'ha exemplificat l'avaluació del Programa: Apadrinem el nostre patrimoni.

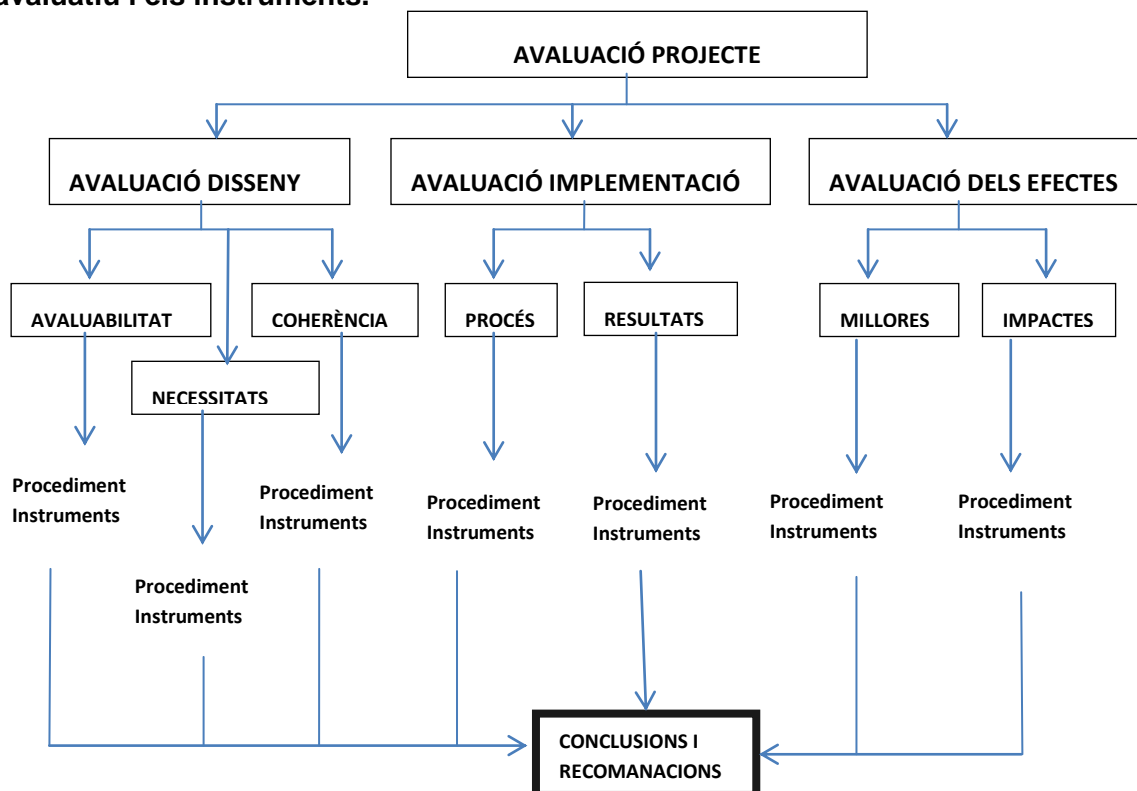
Aquest manual, que està a disposició dels Centres de Recursos Pedagògics, està pensat per orientar el procés d'avaluació de projectes de millora que puguin desenvolupar els centres educatius.

Quan s'implanta un projecte de millora en un centre educatiu, cal dissenyar i implementar un procés avaluatiu per tal de valorar les possibles millores assolides i l'aportació que fa el projecte per aconseguir aquestes millores.

El que es pretén és donar eines als Centres de recursos pedagògics, direccions de centre i professorat en general, per tal d'emprar uns instruments que permetin veure si el projecte té raó de ser, està ben dissenyat i assoleix les millores previstes amb un nivell d'impacte favorable.

S'ha intentat que els instruments siguin d'aplicació senzilla i útil per tal de garantir l'aplicabilitat en qualsevol projecte que desenvolupi el centre, ja que tot **projecte s'ha d'avaluar**, buscant un equilibri entre la validesa i la fiabilitat d'aquest procés avaluatiu.

Com que en el manual s'exposen de forma detallada tots els procediments i els instruments, en aquest apartat només es fa una presentació de **les etapes del procés avaluatiu i els instruments**.

3.1. Etapes del procés avaluatiu

Tal com es veu en el gràfic, el procés avaluatiu el dividim en tres etapes: **Avaluació del disseny, avaluació de la implementació i avaluació dels efectes.**

L'**avaluació del disseny** comprèn tres subetapes:

- **Anàlisi de l'avaluabilitat:** La finalitat és determinar si el programa reuneix les condicions necessàries perquè valgui la pena dedicar temps i recursos a avaluar-lo.
- **Anàlisi de necessitats:** Ens permet obtenir la informació necessària sobre els dèficits i problemes i identificar-ne les causes i els efectes, per tal de formular els objectius i establir les estratègies per assolir-los.
- **Anàlisi de la coherència:** Es tracta de revisar si els diferents aspectes previstos en el disseny del projecte de centre i que conformen la cadena de valor del programa, finalitat, objectius, estratègies, activitats i recursos, han estat tinguts en compte i guarden una relació lògica entre ells.

L'**avaluació de la implementació**

Es tracta d'avaluar si el funcionament del programa contribueix a assolir els resultats esperats a partir de l'anàlisi de:

- els processos d'ensenyament i aprenentatge,
- l'estructura organitzativa,
- la planificació,
- les relacions interorganitzatives.

Comprèn dues subetapes:

- **Avaluació del procés d'ensenyament i d'aprenentatge**
- **Avaluació dels resultats**

L'**avaluació dels efectes** comprèn dues subetapes:

- **Avaluació de les millores:** El fet d'aplicar un projecte en un centre educatiu ha de comportar l'assoliment d'un conjunt de millores que haurien d'influir en la solució parcial o total del problema o la necessitat detectada.
- **Avaluació de l'impacte:** L'impacte mesura el nivell d'aportació del projecte a la consecució dels objectius de millora.

3.2. Instruments d'avaluació.

e-Portafoli de centre.

1- Organització del projecte

- 01- Descripció del projecte de centre
- 02- Cronograma de seguiment del projecte de centre

2- Avaluació del disseny del projecte de centre

- 03- Qüestionari d'avaluació de les necessitats
- 04- Qüestionari d'avaluació de la coherència del projecte de centre (disseny)

3- Avaluació de la implementació del projecte de centre Procés

Projecte de centre

- 05- Qüestionari d'avaluació de la implementació del projecte de centre
- 06- Qüestionari de satisfacció del professorat en relació a la participació de l'alumnat en el projecte: Apadrinem el nostre patrimoni

Procés d'aprenentatge dels alumnes

- 07- Llistat de comprovació per avaluar el procés d'aprenentatge
- 08- Llistat de comprovació: Autoavaluació de la motivació de l'alumnat

4- Avaluació de la implementació del projecte de centre Avaluació dels resultats de l'alumnat

4.1- Educació primària

- 09- Rúbrica general per avaluar competències bàsiques. Educació primària
- 10- Llistat de comprovació per avaluar competències clau cognitives
- 11- Llistat de comprovació per avaluar competències clau de tipus actitudinal
- 12- Document de registre de l'avaluació dels resultats de l'alumnat
(Full de càlcul)

4.2- Educació Secundària Obligatòria.

- 09- Rúbrica general per avaluar competències bàsiques. ESO
- 10- Llistat de comprovació per avaluar competències clau cognitives
- 11- Llistat de comprovació per avaluar competències clau de tipus actitudinal
- 12- Document de registre de l'avaluació dels resultats de l'alumnat
(Full de càlcul)

5- Avaluació de les millores del projecte

- 13- Qüestionari d'avaluació dels efectes del projecte de centre

6- Materials complementaris

- Rúbrica per avaluar capacitats / competències de tipus actitudinal
- Rúbrica per avaluar capacitats cognitives de raonament
- Document de registre de les rubriques de l'avaluació dels resultats de l'alumnat
(Full de càlcul)

7- Qüestionaris en línia

- [Qüestionari en línia: Programa: Apadrinem el nostre patrimoni. Avaluació de la coherència del projecte de centre \(disseny\) 2015-2016](#)
- [Qüestionari en línia: Programa: Apadrinem el nostre patrimoni. Avaluació de la implementació 2015-2016](#)
- [Qüestionari de satisfacció del professorat en relació a la participació de l'alumnat en el projecte: Apadrinem el nostre patrimoni 2015-2016.](#)

4. Per saber-ne més: recursos, materials i publicacions

El Programa: Apadrinem el nostre patrimoni a la XTEC [\[enllaç\]](#)

Entorn virtual de Formació del programa: Apadrinem el nostre patrimoni [\[enllaç\]](#)
(Permet l'accés com a visitant)

Manual per a l'avaluació de projectes de millora en centres educatius [pendent]
(Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu)

Projecte Educatiu d'Adopció de Monuments (PEAM) [\[enllaç\]](#)

Projecte Educatiu d'Adopció de Monuments [\[enllaç\]](#)
(PEAM- Camp d'Aprenentatge de la Noguera)

Centre d'Estudis del Patrimoni Arqueològic (CEPAP-UAB) [\[enllaç\]](#)

Xarxa d'Escoles Històriques de Barcelona [\[enllaç\]](#)

Camp d'Aprenentatge de Barcelona [\[enllaç\]](#)

Projectes compartits duts a terme amb la col·laboració del CdA-BARCELONA.

Cicle Superior de Primària: Expliquem el barri.

Aules Obertes de Secundària: Geografia del barri.

Expliquem el barri: CURS 2010/2011 2011/2012 2012/2013

Camp d'Aprenentatge del Cister (Patrinos) [\[enllaç\]](#)

Centre Específic de Suport a la Innovació i la Recerca Educativa, en l'àmbit de les Humanitats, les Ciències socials i la Filosofia (CESIRE-CERES) [\[enllaç\]](#)

Servei didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya [\[enllaç\]](#)

Xarxa d'Arxius Comarcals (XAC) [\[enllaç\]](#)

Club d'Amics de la UNESCO de Girona "Apadrinem escultures" [\[enllaç\]](#)

Ajuntament de Girona. La caseta de la devesa. "Apadrinem escultures"

Informació per al mestre i fitxes dels alumnes. Cicle Superior de primària i secundària [\[enllaç\]](#)

Articles:

Antoni Bardavio, Cristina Gatell, Paloma González Marcén, Miguel Ángel Jara i Rosa Solsona: *Teoria i pràctica de l'adopció escolar de monuments L'experiència de la Universitat Autònoma de Barcelona i el Camp d'Aprenentatge de la Noguera*. Treballs d'Arqueologia, 2009, núm. 15, p. 103-121 [\[enllaç\]](#)

Paloma González Marcé, Antoni Bardavio Novi i Rosa Solsona Fontova: *L'escola adopta un monument 10 idees clau*. Laboratori d'Arqueologia i Ensenyament (CEPAP-UAB) i Camp d'Aprenentatge de la Noguera (Departament d'Ensenyament).